Marking Scheme...........2024 – Punjabi (004)
ਅੰਕ ਯੋਜਨਾ/ਪੜਤਾਲ-ਯੋਜਨਾ : ....2024-ਪੰਜਾਬੀ (004)

ਜਮਾਤ : ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਕੋਡ ਨੰ. : 532
ਵਿਸ਼ਾ : ਪੰਜਾਬੀ ਕੁਲ ਅੰਕ : 80

ਉਪ-ਪਰੀਖਿਅਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਪੂਰਵਕ ਅਧਿਐਨ ਕਰਕੇ ਉੱਤਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ। ਜੇਕਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੂਰੇ ਅਤੇ ਸਹੀ ਹਨ ਕੀਤੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਦੇਣ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਨਾ ਕਰੋ।

ਆਮ ਹਿਦਾਇਤਾਂ :

(i) ਪਰੀਖਿਅਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਦਾ ਮੂਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਮ ਸੰਕੇਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

(ii) ਮਾਰਕਿੰਗ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

(iii) ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਗਲਤੀਆਂ ਜਾਂ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

(iv) ਜੇਕਰ ਜਵਾਬ ਬਿਲਕੁੱਲ ਸਹੀ ਹਨ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸੰਕੋਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ

(v) ਪਰੀਖਿਅਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਜਵਾਬ ਨੂੰ ਅੰਕ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗਾ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਵੀ ਵਧਾਏਗਾ।

(vi) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਜਵਾਬ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮਾਰਕਿੰਗ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੈਡ-ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਦੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(vii) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਇਕ ਵਾਧੂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉੱਚ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇ ਯੋਗ ਉੱਤਰ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(viii) ਹੈੱਡ ਐਗਜਾਮੀਨਰ ਮਾਰਕਿੰਗ ਸਕੀਮ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਦੀ ਮਾਰਕਿੰਗ ਦੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣਗੇ।

Download from www.MsEducationTv.com

(ix) ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੀਖਿਅਕਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਅਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਵਾਬਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ। ਸਲਾਹ ਜੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਨਾਮ ਬਦਨਾਮ ਹੋਵੇਗਾ।

ਜਰੂਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ :

(i) ਮਾਰਕਿੰਗ ਸਕੀਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਜਿਨਾਂ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਉਦੇਸ਼ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਮਾਰਕਿੰਗ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬ ਅੰਕ ਅੰਤਿਮ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਸੂਚਕ ਅਤੇ ਸੰਕੇਤਕ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਪਰੀਖਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੱਖਰੇ ਪਰ ਢੁੱਕਵੇਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਢੁੱਕਵੇਂ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

(ii) ਸ਼ੁੱਧ, ਅਰਥਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸਟੀਕ ਜਵਾਬਾਂ ਲਈ ਉਚਿਤ ਭਾਗ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

(iii) ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

(iv) ਸਪੈਲਿੰਗ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਅਤੇ ਡਾਇਵਰਸਨ (ਵਿਸ਼ਾਂਤਰ) ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਅੰਕ ਦੇ ਕੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਨਾ ਕਰੋ ।

(v) ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਹੁਨਰ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

(vi) ਮੁੱਖ-ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਅਕਾਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਸਿਰਫ ਮਾਰਕਿੰਗ ਨਿਰਦੇਸ਼/ਹਦਾਇਤਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਜੇਕਰ ਜਵਾਬ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜਵਾਬ ਸਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪਰੀਖਿਅਕ, ਮੁੱਖ-ਪਰੀਖਿਅਕ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੇ।

Download from www.MsEducationTv.com

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ	ਭਾਗ ਨੰਬਰ	ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਭਾਗ ਉਪ-ਭਾਗ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਉੱਤਰ	ਅੰਕ ਵੰਡ	ਪੂਰਨ ਅੰਕ	ਟਿੱਪਣੀਆਂ/ਸੰਕੇਤਕ ਨੁਕਤੇ

ਭਾਗ (ੳ)

1.				5	
		ਸਿਰਲੇਖ : ਲੰਡਨ ਸ਼ਹਿਰ ਸੰਖੇਪ : ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੇ ਬਿਬੇਕ ਨਾਲ ਸੰਖੇਪ ਰਚਨਾ ਲਿਖਣ	2 3		ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਹੋਰ ਵੀ ਢੁੱਕਵਾ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਸਹੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਬਣਦੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
2.		ਕੋਈ ਇਕ ਕਹਾਣੀ **ਮਿੱਤਰ ਉਹ ਜੋ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਕੰਮ ਆਵੇ** ਦੋ ਦੋਸਤ/ਪੱਕੇ ਮਿੱਤਰ/ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਨਿਕਲੇ, ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਜੰਗਲ। ਜੰਗਲੀ ਰਿੱਛ ਵੇਖਿਆ। ਇਕ ਦੋਸਤ ਫਟਾਫਟ ਦਰੱਖਤ ਉਪਰ ਚੜ ਗਿਆ। ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਲੱਗੀ। ਉਸ ਦੇ ਦੋਸਤ ਨੇ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਨ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਜਮੀਨ ਉੱਤੇ ਸਾਂਹ ਰੋਕ ਕੇ ਲੇਟ ਗਿਆ। ਰਿੱਛ ਆਇਆ,	5	5	ਇਹ ਨੁਕਤੇ ਪਰੀਖਿਅਕ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਸਨ। ਬਣਦੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।

Download from www.MsEducationTv.com

		ਸੁੰਘਿਆ ਤੇ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਗਿਆ। ਦਰੱਖਤ ਦੇ ਉਪਰ ਵਾਲਾ ਦੋਸਤ ਹੇਠਾਂ ਆਇਆ ਤੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਰਿੱਛ ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ਦੋਸਤ ਨੇ ਆਖਿਆ- ਸਿੱਟਾ। ਜਾਂ			
		ਕਹਿਣਾ ਸੌਖਾ ਹੈ ਪਰ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚੂਹੇ ਇਕ ਘਰ ਵਿਚ, ਬਿੱਲੀ ਪਾਲੀ ਘਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ, ਬਿੱਲੀ ਚੂਹੇ ਖਾਣ ਲੱਗੀ, ਚੂਹੇ ਦੁਖੀ, ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ, ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਬਿੱਲੀ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿਚ ਘੰਟੀ ਬੰਨੀ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਘੰਟੀ ਬੰਨਣ ਦੀ ਗੱਲ ਆਈ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਚੁੱਪ- ਸਿੱਟਾ ਜਾਂ			
		ਦਾਖੇ ਹੱਥ ਨਾ ਅੱਪੜੇ, ਆਖੇ ਥੂ ਕੌੜੀ ਬੜੀ ਗਰਮੀ, ਲੂੰਬੜੀ ਬਹੁਤ ਭੁੱਖੀ, ਖਾਣ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਮਿਲਿਆ, ਖੁਰਾਕ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਨਿਕਲੀ, ਦਰੱਖਤ ਹੇਠਾਂ ਪੁੱਜੀ, ਉਸ ਦੀ ਨਿਗ਼ਾਹ ਉੱਪਰ ਪਈ, ਅੰਗੂਰਾਂ ਦੀ ਵੇਲ ਉਪਰ ਪੱਕੇ ਹੋਏ ਅੰਗੂਰ, ਵੇਖ ਕੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਆਉਣਾ, ਉੱਛਲ ਕੇ ਤੋੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਪਰ ਵਿਅਰਥ, ਥੱਕ ਗਈ, ਆਖਿਆ-ਸਿੱਟਾ ।			

Download from www.MsEducationTv.com

3.		**ਕਿਸੇ ਇਕ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਦੀ ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ** **(ੳ) ਬੁੱਲੇ ਸ਼ਾਹ** ਸੂਫੀ ਕਵੀਆਂ ਵਿਚ ਨਿਵੇਕਲਾ ਕਵੀ। ਜਨਮ 1680, ਇਨਾਇਤ ਸ਼ਾਹ ਕਾਦਰੀ ਮੁਰਸ਼ਦ, ਫਰੀਦ ਜੀ ਤੇ ਸ਼ਾਹ, ਹੁਸੈਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੂਫੀ ਕਾਲ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ, ਬੁੱਲੇ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਕਾਲ ਮੁਗਲ ਕਾਲ ਵਿਚ ਸੂਫ਼ੀਅਤ ਲਈ ਢਹਿੰਦੀ ਕਲਾ ਵੱਲ 1718 ਈ ਗੱਦੀ ਉੱਪਰ ਬਿਰਾਜਮਾਨ, 156 ਕਾਫੀਆਂ, ਇਕ ਅਠਵਾਰਾਂ, ਤਿੰਨ ਸ਼ੀਹਰਫ਼ੀਆਂ, 48 ਦੋਹੜੇ ਤੇ 40 ਗੰਢਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ, 1758 ਵਿਚ ਦੇਹਾਂਤ। ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਵਲ਼ਵਲਾ, ਰਾਗ, ਮਿਠਾਸ ਅਨੁਭਵ ਸਾਦਗੀ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ। ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਸ਼ਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਾਬੰਦ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸ਼ਕ ਹਕੀਕੀ ਦੇ ਸ਼ਿਖਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਨਾਸ਼ਮਾਨਤਾ ਗਫ਼ਲਤ ਦੀ ਨੀਂਦ ਤੇ ਰੱਬੀ ਗਿਆਨ। ਜਾਂ	5	5	ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਲੇਖਨ ਤੇ ਸਮਝ ਦੇ ਆਧਾਰ ’ਤੇ ਬਣਦੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
		(ਅ) ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਸਥਾਨ, ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਨਵੀਨ ਲੀਹਾਂ ’ਤੇ ਚਲਾਇਆ ਤੇ ਵਾਰਤਕ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਸੇਧਾ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਜਨਮ ਫਰਵਰੀ 1881 ਨੂੰ ਐਬਟਾਬਾਦ ਦੇ ਅਮੀਰ ਘਰਾਣੇ ਵਿਚ ਹੋਇਆ,	5		

Download from www.MsEducationTv.com

		ਦਸਵੀਂ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ, ਜਾਪਾਨ ਜਾ ਕੇ ਕੈਮਿਸਟਰੀ ਪੜ੍ਹੀ, ਸੁਆਮੀ ਰਾਮ ਤੀਰਥ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਵੇਦਾਂਤੀ ਬਣੇ, ਕੇਸ ਕਟਾ ਲਏ, ਵਾਪਸ ਆਏ ਤਾਂ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਪਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਪੂਰਨ ਸਿੱਖ ਬਣੇ, ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਡਾਇਮੰਡ ਜੁਬਲੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬਣੇ, 1931 ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ। ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ- ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੈਦਾਨ, ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਘੁੰਡ, ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਸਮਾਨੀ ਰੰਗ ਨਿਬੰਧ ਸੰਗ੍ਰਹਿ- ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਲੇਖ ਅੰਗਰੇਜੀ ਰਚਨਾ-ਦੀ ਸਪਿਰਿਟ ਆਫ ਔਰੀਐਂਟਲ ਪੋਇਟਰੀ..। ਜਜਬਾਤੀ ਆਦਮੀ, ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰੋਮਾਂਟਿਕ, ਅਲਬੇਲੇ, ਰੰਗੀਲੇ ਤੇ ਅਨੋਖੇ ਕਵੀ, ਨਿੱਜੀ ਅਨੁਭਵ ਫੁੱਟ-ਫੁੱਟ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟ।			
		(ਏ) ਈਸ਼ਵਰ ਚੰਦਰ ਨੰਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਟਕਕਾਰ, ਪੱਛਮੀ ਰੰਗ-ਢੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਸਟੇਜ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਟਕ ਰਚਨਾ, ਜਨਮ 30 ਸਤੰਬਰ 1892, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, 1911 ਵਿਚ ਦੱਸਵੀਂ ਪਾਸ, ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਕਾਲਜ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਦਾਖਲ, ਨੌਰਾ ਰਿਚਰਡਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨਾਲ 1913 ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਇਕਾਂਗੀ 'ਦੁਲਹਨ' ਲਿਖਿਆ, 1917 ਵਿਚ ਐਮ.ਏ. ਕੀਤੀ,			

Download from www.MsEducationTv.com

		ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਕਾਲਜ, ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਲੈਕਚਰਾਰ ਲਗ ਗਏ, 3 ਸਤੰਬਰ 1966 ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਨਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਚਾਰ ਪੂਰੇ ਨਾਟਕ ਤੇ ਗਿਆਰਾ ਇਕਾਂਗੀ ਦਿੱਤੇ, ਨਾਟਕ ਸਮਾਜ-ਸੁਧਾਰਕ ਨਾਟਕ ਦੇ ਅੰਤ ਸੁਖਾਂਤਕ।			
4.	(i)	19 ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ (ੳ)	1	5	ਜੇ ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ (ੳ, ਅ, ੲ, ਸ) ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਅਰਥ ਵੀ ਲਿਖੇ ਤਾਂ ਨੰਬਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
	(ii)	ਚਾਰ (ੲ)	1		
	(iii)	156 (ੲ)	1		
	(iv)	ਵਾਰਿਸ਼ ਸ਼ਾਹ (ਸ)	1		
	(v)	ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜਾਂ ਦੀਆਂ (ੳ)	1		
5.	(i)	1898 (ਸ)	1	5	ਜੇ ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ (ੳ, ਅ, ੲ, ਸ) ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਅਰਥ ਵੀ ਲਿਖੇ ਤਾਂ ਨੰਬਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
	(ii)	ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ (ੳ)	1		
	(iii)	ਪਿਆਰ ਦਾ/ਇਸ਼ਕ ਦਾ (ੲ)	1		
	(iv)	ਕਵਿਤਾ (ੳ)	1		
	(v)	ਪਿਆਰ ਕਬਜਾ ਨਹੀ ਪਹਿਚਾਣ ਹੈ (ਅ)	1		
6.	(i)	24 ਜੂਨ 1894	1	5	ਉੱਤਰ ਸਹੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
	(ii)	1913 ਈ. ਵਿਚ	1		
	(iii)	ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ	1		
	(iv)	10 ਦਸੰਬਰ, 1914	1		

Download from www.MsEducationTv.com

	(v)	ਕਹਾਣੀ ਰਚਨਾ ਵਿਚ	1		
		ਭਾਗ (ਅ)			
7	(i)	ਫੁਲਵਾੜੀ	1	3	ਉੱਤਰ ਸਹੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ
	(ii)	ਰੁਮਾਂਟਿਕ	1		
	(iii)	'ਮੈ ਜਾਂ ਤੁਰਾ' ਕਵਿਤਾ ਵਿਚੋਂ	1		
8	(i)	ਸੁਤੰਤਰ ਜਿਉਣ ਦੀ (ੳ)	1	3	
	(ii)	1948 ਵਿਚ (ਅ)	1		
	(iii)	ਸ਼ੋਭਾ (ੲ)	1		
(9)	(i)	ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਤੇ ਮੁਲਾਣੇ	1	3	ਉੱਤਰ ਸਹੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
	(ii)	ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਭਰਿਆ	1		
	(iii)	ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ	1		
(10)	(i)	ਪੂਛ ਉੱਪਰ ਨੂੰ ਮਰੋੜ ਕੇ ਚੱਕਰ ਕੱਢਦੇ ਤੇ ਤੇਜੀ ਨਾਲ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਅੱਗੇ ਵਲ ਦੌੜਦੇ ਹਨ	2	4	ਉੱਤਰ ਸਹੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
	(ii)	ਗੌਤਮ ਰਿਸ਼ੀ ਦੀ ਪਤਨੀ, ਚਰਿੱਤਰ ਉੱਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼ਰਾਪ ਦੇ ਕੇ ਪੱਥਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ, ਰਾਮ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਛੋਹ ਨਾਲ ਮੁੜ ਇਸਤਰੀ ਬਣੀ	2		ਉੱਤਰ ਸਹੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
	(iii)	ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜੀਆਂ ਦੇ ਜਬਰ-ਜਿਨਾਹ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਈਆ ਇਸਤਰੀਆਂ ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਨਾਜ਼ਾਇਜ	2		

Download from www.MsEducationTv.com

		ਬੱਚੇ ਜਨਮ ਦੇਣਗੀਆਂ			
11.	(i)	ਸ਼ੋਭਾ, ਰਮੇਸ਼ ਨਾਲ ਪਿਆਰ-ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ	2	4	ਉੱਤਰ ਸਹੀ ਤੇ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪੂਰੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
		ਤੀਜਾ ਨਾਟ ਦੂਜੇ ਨਾਟ ਤੋਂ ਸਤਾਰਾਂ ਸਾਲ ਮਗਰੋਂ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸ਼ੋਭਾ ਦਾ ਸਿਰ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਧੌਲਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ			
	(ii)	ਏਸ ਫੁੱਲ ਵਾਂਗ ਮੈਂ ਬਾਬਲ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਜਤਨ ਕਰਾਂਗੀ ਜਾਂ	2		
		ਸ਼ੋਭਾ ਕੇਵਲ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਹੀ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਦਬਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ	2		
12	(i)	ਕਿਸੇ ਦੋ ਦੇ ਉਤਰ ਉਹ ਇਕਦਮ ਘਬਰਾ ਗਿਆ, ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗੱਲ ਵਿਚ ਪੱਟਾ ਲਿਆ ਕੇ ਪਾਵੇ ਤੇ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਵੇ, ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਵੱਢੇ ਆਦਮੀ ਉੱਪਰ ਚੋਰੀ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ।	2	4	
	(ii)	ਪਿਆਰ ਦੇ ਰਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਰਸਣ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਦਾ ਫੁੱਲ ਆਪੇ ਵਿਚ ਖਿੜਦਾ ਹੈ	2		
	(iii)	ਲੇਖਕ ਰੁਮਾਲ ਹਿਲਾਉਂਦਾ	2		
13.		ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਭਰਿਆ, ਕੰਮ		3	ਉੱਤਰ ਸਹੀ ਤੇ

Download from www.MsEducationTv.com

		ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ, ਘਾਹ ਖਾਣਾ, ਦੁੱਧ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਵਾਸਤਵਿਕ ਹਕੀਕਤ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਕਾਲਪਨਿਕ ਹੈ	3		ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਹੋਣ ਤੇ ਪੂਰਾ ਅੰਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।
14.		ਸਿਰਲੇਖ ਬਹੁਤ ਹੀ ਢੁਕਵਾਂ ਤੇ ਫੱਬਵਾਂ ਹੈ, ਨਾਰੀ ਨੂੰ ਧੀ, ਮਾਂ, ਪਤਨੀ ਤੇ ਸੱਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੇ ਸਵੈ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਰਮੇਸ਼ ਸ਼ੋਭਾ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿਚ ਦਬਾ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ	3	3	ਉੱਤਰ ਸਹੀ ਤੇ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਹੋਣ ਤੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
15		ਸੁਲਤਾਨਪੁਰੋ ਬਿਆਸ ਨਦੀ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਕੰਢੇ ਪੁੱਜੇ, ਉਹ ਬੇਰੀਆ ਦੇ ਝੁੰਡ, ਖਾਲੜੇ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਚੁਹੱਟੇ ਪਿੱਪਲ ਹੇਠ ਠਹਿਰ ਕੇ ਰਾਤ ਦਿਨ ਪੈਂਡਾ ਮਾਰ ਕੇ ਐਮਨਾਬਾਦ ਪੁੱਜੇ। ਜਾਂ	3	3	ਉੱਤਰ ਸਹੀ ਤੇ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਹੋਦ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
		ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆ ਨੂੰ ਬੋਲੀ ਤੇ ਓਪਰੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਦੂਜੇ ਸਾਡੀਆਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ-ਉਰਦੂ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ, ਰਹਿਣੀ-ਸਹਿਣੀ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ।	3		
16.		**ਕਵੀ** ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ		5	ਤਿੰਨ ਅੰਕ

Download from www.MsEducationTv.com

		ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ **ਕਵਿਤਾ** ਬਿਰਹੋਂ ਦੀ ਰੜਕ ਹੁਣ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਤਣਾ **ਪੁਸਤਕ** ਕਾਵਿ-ਕੀਰਤੀ ਕਾਵਿ-ਕੀਰਤੀ	5		ਵਿਆਖਿਆ ਤੇ ਦੋ ਅੰਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੇ ਹਨ
17	(ੳ)	ਕਿਸੇ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸਾਰ: ਚਸ਼ਮਾ-ਇੱਛਾਬਲ ਤੇ ਡੂੰਘੀਆ ਸ਼ਾਮਾ	5	5	ਕਵੀ ਤੇ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸਾਰ ਸਹੀ ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਲਿਖਣ 'ਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
	(ਅ)	ਅੰਨ-ਦਾਤਾ			
	(ੲ)	ਜਲ-ਕਣ			
18				5	
	(ੳ)	'ਸ਼ੋਭਾ-ਸ਼ਕਤੀ' ਨਾਟਕ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਸਾਰ	5		ਕਵੀ ਤੇ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸਾਰ ਸਹੀ ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਲਿਖਣ 'ਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
	(ਅ)	ਪਾਤਰ ਰੇਖਾ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ ਚਿਤਰਨ			
19		ਕਿਸੇ ਇਕ ਲੇਖ ਦਾ ਸਾਰ:		5	
	(ੳ)	ਬਾਬੇ ਵਰਿਆਮੇ ਦੀ ਦਿੱਬ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਜਾਂ	5		ਕਵੀ ਤੇ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸਾਰ ਸਹੀ ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਲਿਖਣ 'ਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
	(ਅ)	ਸੁਇਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਜਾਂ			
	(ੲ)	ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਸਾਹਮਣੇ			

Download from www.MsEducationTv.com